

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1904. Första Kammaren. N:o 33.

Torsdagen den 7 april.

Kammaren sammanträdde kl. 12 på dagen.

Herr statsrådet *Odelberg* aflämnade Kungl. Maj:ts nedan nämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående försäljning af en till förra militiebostället Litzäng n:o 1 i Östergötlands län hörande utäga;

2:o) angående försäljning af viss del af kronolägenheten Kungsängen å Västerås stads område;

3:o) angående försäljning af vissa delar af förra majorsbostället 1 mantal Söre n:o 5 i Lits socken af Jämtlands län;

4:o) angående försäljning af den under förra militiebostället 2 mantal Tillingeby n:is 1 och 2 i Kalmar län lydande lägenheten Djupsjöryd n:o 1;

5:o) angående försäljning af indragna kronofogdebostället Flämmestad n:o 1 i Östergötlands län;

6:o) angående försäljning af åtskilliga lägenheter under förra militiebostället Tollarp n:is 5 och 8 om $\frac{1}{2}$ mantal i Kristianstads län; samt

7:o) angående upplåtande af odlingslägenheter å kronoparker i Västerbottens och Norrbottens län.

Herr statsrådet *von Friesen* aflämnade Kungl. Maj:ts nedan nämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge;

2:o) angående ett af hofmarskalken friherre R. von Kræmer den 17 maj 1901 till förmån för svenska staten upprättadt testamente; samt

3:o) angående stämpelafgiften för friherre Thure Gustaf Elof Gyllenkroks fång af fideikommissegendomen Svenstorp.

Upplästes följande till kammaren inkomna handling:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kungl. justitiedepartementet den 31 mars 1904.

Fullmakt hade inkommit, utvisande att vid riksdagsmannaval, som den 23 i denna månad af Skaraborgs läns landsting förrättats, disponenten *Karl Friman* i Wara blifvit utsedd att för en tid af nio år från nämnde dag vara ledamot af Riksdagens Första Kammare.

Vid den granskning af fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för kungl. justitiedepartementet samt vidare af vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, anmärktes, såsom afvikelse från det i 10 § riksdagsordningen föreskrifna formulär, att tiden för valets förrättande angifvits medelst orden »denna dag»; men som denna afvikelse icke var af beskaffenhet, att därigenom meningen förändrades eller ottydlig het föranleddes, ansågs fullmakten böra godkännas; och skulle protokoll öfver hvad sålunda förekommit meddelas Första Kam maren, hvarjämte fullmakten skulle till kammaren öfverlämnas.

In fidem

Edv. Petré.

Det upplästa protokollet lades till handlingarna.

Upplästes följande sex ingifna läkareintyg:

Att herr landshöfding *Carl Nordenfalk* fortfarande är sängliggande sjuk i bronchit med feber (broncho-pneumoni) och på grund häraf tills vidare förhindrad deltaga i Riksdagens förhandlingar, intygas härmed.

Stockholm den 3 april 1904.

E. O. Lidin,

legit. läkare.

Att friherre *Volmer Wrangel von Brehmer* å Hyby är af sjukdom hindrad t. v. att resa upp och närvara vid Riksdagens sammanträden, intygas.

Lund 4 april 1904.

Hildebrand,

professor.

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare godsägaren herr *P. Paulson* på grund af sjukdom (lungkatarr) är för närmaste dagarne förhindrad bevista Riksdagen, intygas.

Helsingborg den 6 april 1904.

Ernfrid Möller,

leg. läkare.

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, bruksägaren *P. Lundsten* på grund af sjukdom (*Erysipelas faciei*) är urstånd-satt att för närvarande deltaga i Riksdagens arbeten, intygas.

Lund den 4 april 1904.

Seved Ribbing,
med. professor.

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, byråchefen *Alexis Hammarström* är af sjukdom (*angina tonsillaris*) hindrad att bevista kammarens sammanträden, intygas.

Stockholm den 7 april 1904.

J. G. Edgren,
e. o. professor i medicin.

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare herr *N. Fosser* till följd af sjukdom (*gallstenskolik*) för närvarande (och antagligen under de närmaste 14 dagarne) är förhindrad inställa sig vid Riksdagen, intygas härmed på heder och samvete.

Linköping den 5 april 1904.

H. Nordenström,
medic. doktor.

Justerades protokollen för den 22, 23, 26 och 28 nästlidne månad.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets memorial och betänkanden:

n:o 17, i anledning af väckt förslag om vissa ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften;

n:o 18, i anledning af väckta motioner angående ändringar gällande brännvinsförsäljningsförordning; och

n:o 19, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 1 § instruktionen för taxeringsmyndigheterna.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse till Konungen:

n:o 33, i anledning af väckt motion angående tillägg till § 21 i grufstadgan;

n:o 34, i anledning af väckt motion om ändring af § 136 i skiftesstadgan m. m.;

n:o 35, i anledning af väckta motioner angående dels ändring af 6 § i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, dels ock tillägg till 9 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura;

n:o 36, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862;

n:o 37, i anledning af väckt motion angående undanskiftande i mindre bemedlade dödsbon af medel till minderårigt barns underhåll och uppfostran;

n:o 38, i anledning af väckt motion om tillägg till 14 kap. 45 § strafflagen; samt

n:o 39, i anledning af väckt motion angående lagstiftningsåtgärder i syfte att område, hvarå lifligare byggnadsverksamhet är att motse, må kunna regleras redan innan detsamma erhållit större sammanträngd befolkning.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 30, punkten 1, föreslagna och af båda kammarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill på det sätt bifalla herrar af Buréns och Elowsons motioner, att Riksdagen dels såsom bidrag till kostnaderna för Sveriges deltagande i den interparlamentariska unionens konferens i S:t Louis innevarande år och dels såsom resekostnader under samma år åt de svenska medlemmarne i det interparlamentariska rådet på extra stat för år 1905 beviljar ett anslag af 1,500 kronor att användas i enlighet med de föreskrifter, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, beslutat på det sätt bifalla förenämnda motioner, att Riksdagen, dels såsom bidrag till kostnaderna för Sveriges deltagande i den interparlamentariska unionens konferens i S:t Louis innevarande år och dels såsom resekostnader under samma år åt de svenska medlemmarne i det interparlamentariska rådet, på extra stat för år 1905 beviljat ett

anslag af 2,500 kronor att användas i enlighet med de föreskrifter, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 103;

Nej — 38.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 225, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 114 ja och 108 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 217 ja och 146 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 30, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne föreslagna voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill afslå herr L. G. Broomés m. fl. motion angående anslag till svenska freds- och skiljedomsföreningen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen på det sätt bifallit motionen, att Riksdagen på extra stat för år 1905 beviljat ett anslag å 1,500 kronor till svenska freds- och skiljedomsföreningen att användas för representation vid femte nordiska fredskongressen och utgå på de grunder, som Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, äfvensom medgifvit, att Kungl. Maj:t må äga att redan under innevarande år af tillgängliga medel utanordna detta belopp.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 127;

Nej — 14.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 226, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 107 ja och 114 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 234 ja och 128 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af beviljningsutskottet i dess memorial n:o 11 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med Andra Kammaren vill, att viktsatsen för inrikes bref, som befordras för enkelt porto, skall höjas från 15 till 20 gram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Första Kammaren afslagit utskottets hemställan och sålunda beslutit, att gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref skola bibehållas oförändrade.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 44;

Nej — 97.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 227, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 110 ja och 112 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 154 ja och 209 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 46, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill,

a) att Riksdagen må, under villkor att den nu lediga förste fiskeriassistentbefattningen med utgången af innevarande år och andre fiskeriassistentbefattningen efter nuvarande innehafvarens af denna befattning afgang indragas, *godkänna*

dels följande stat för statens fiskeradministration:

Aflöning:	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	
1 fiskeriintendent	2,500	1,500	4,000	} Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.
5 fiskeriintendenter	12,500	7,500	20,000	
1 fiskeriassistent	1,800	1,200	3,000	
2 fiskeristipendiater, arfvoden	—	—	3,000	
1 fiskeriingenjör, arfvode	—	—	2,000	
Summa aflöning kronor	—	—	32,000	

dels de af utskottet föreslagna villkor och förbehåll för åtnjutande af de i staten upptagna löneförmåner

samt medgifva, ej mindre att för tillsättande från och med år 1905 af två fiskeriintendentsbefattningar och från den tid, då den från anslaget till fiskerinäringens understöd till andre fiskeriassistenten nu utgående aflöning samt resekostnads- och traktementsersättning upphör att utgå, jämväl af den i staten upptagna fiskeriassistentbefattningen äfvensom för anställande från och med år 1905 af två fiskeristipendiater och en fiskeriingenjör må under förevarande anslagstitel uppföras ett anslag med benämning »statens fiskeradministration» till belopp af 16,000 kronor, än äfven att af detta anslag må, så länge nuvarande andre fiskeriassistenten i denna sin befattning kvarstår, användas till aflöning samt resekostnads- och traktementsersättning åt honom högst 3,000 kronor för år räknadt; och

b) att Riksdagen må höja anslaget till fiskerinäringens understöd från 42,000 kronor till 60,000 kronor, eller med 18,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, under villkor att den nu lediga förste fiskeriassistentbefattningen med utgången af innevarande år och andre fiskeriassistentbefattningen efter nuvarande innehafvarens af denna befattning afgang indragas, *godkänt*

dels följande stat för statens fiskeriadministration:

Aflöning:	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	
1 fiskeriintendent	2,500	1,500	4,000	} Efter fem år kan lönea höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.
5 fiskeriintendenter	12,500	7,500	20,000	
1 fiskeriassistent	1,800	1,200	3,000	
2 fiskeristipendiater, arfvoden	—	—	3,000	
Summa aflöning kronor	—	—	30,000	

dels de af utskottet föreslagna villkor och förbehåll för åtnjutande af de i staten upptagna löneförmåner;

samt *medgifvit*, ej mindre att för tillsättande från och med år 1905 af två fiskeriintendentsbefattningar och från den tid, då den från anslaget till fiskerinäringsens understöd till andre fiskeriassistenter nu utgående aflöning samt resekostnads- och traktamentsersättning upphör att utgå, jämväl af den i staten upptagna fiskeriassistentbefattningen äfvensom för anställande från och med år 1905 af två fiskeristipendiater må under förevarande anslagstitel uppföras ett anslag med benämning »statens fiskeriadministration» till belopp af 14,000 kronor, än äfven att af detta anslag må, så länge nuvarande andre fiskeriassistenten i denna sin befattning kvarstår, användas till aflöning samt resekostnads- och traktamentsersättning åt honom högst 3,000 kronor, för år räknadt; och

höjt anslaget till fiskerinäringsens understöd från 42,000 kronor till 58,000 kronor, eller med 16,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 121;

Nej — 19.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 228, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 74 ja och 149 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 195 ja och 168 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 46, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för uppehållande af skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, på extra stat för år 1905 anvisar ett anslag af 73,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för uppehållande af skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, på extra stat för år 1905 anvisat ett anslag af 60,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 109;

Nej — 27.

Sedan protokollet öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom däriifrån ett protokollsutdrag, n:o 229, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 49 ja och 174 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 158 ja och 201 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 16, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med Första Kammaren vill, att bronspulver skall åsättas en tullsats af 50 öre för kilogram, samt att i följd häraf rubriken n:o 66 i gällande tulltaxa skall erhålla följande förändrade lydelse:

Bronspulver, pappersomslagets vikt inbegripen 1 kilogram 0: 50,
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 102;

Nej — 29.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 230, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 63 ja och 157 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 165 ja och 186 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 16, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med Första Kammaren vill, att tullen å formalin i lösning skall bestämmas till 20 öre för kilogram samt att tullen å formalin i fast form skall utgå med 20 procent af varans värde, äfvensom att i följd häraf i tulltaxan skall införas en så lydande rubrik:

Formalin:

i lösning	1 kilogram	0: 20
i fast form	100 kronor	20: —,

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att gällande tullsats å formalin skall bibehållas oförändrad.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 97;

Nej — 36.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 231, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 43 ja och 176 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 140 ja och 212 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 16, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första Kammaren vill, att tullen för elektriska maskinerna dynamomaskiner, elektromotorer och transformatorer eller delar däraf skall bestämmas till 15 procent af värdet, samt att i följd häraf i tulltaxan skall införas en så lydande rubrik:

Elektriska maskinerna dynamomaskiner, elektromotorer och transformatorer eller delar
däraf 100 kronor 15: —,
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit utskottets hemställan och den i ämnet väckta motionen.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 113;

Nej — 27.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokolls-

utdrag, n:o 232, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 102 ja och 121 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 215 ja och 148 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 16, punkten 4. föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med Första Kammaren vill, att tullen å papperstapeter och bårder skall höjas till 40 öre för kilogram, samt att i följd häraf rubriken n:o 505 i gällande tulltaxa skall erhålla följande förändrade lydelse:

Papperstapeter och Bårder 1 kilogram 0: 40,
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren afslagit utskottets hemställan och den i ämnet väckta motionen.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 106;

Nej — 35.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom däriifrån ett protokollsutdrag, n:o 233, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 49 ja och 157 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 155 ja och 192 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 16, punkten 5, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med Första Kammaren vill, att gällande tullsats å superfosfat skall bibehållas oförändrad, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att artikeln superfosfat skall vara tullfri, samt att i följd häraf rubriken n:o 613 i gällande tulltaxa skall erhålla följande förändrade lydelse:

Superfosfat fritt.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 120;

Nej — 20.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerat och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 234, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 100 ja och 123 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 220 ja och 143 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 49, punkten 1, förslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i enlighet med Första Kammarens beslut och utskottets hemställan, vill, att anslaget till arfvoden och resekostnadsersättning åt folkskoleinspektörer höjes med 10,000 kronor, eller från dess nuvarande belopp, 95,000 kronor, till 105,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, bifallit Kungl. Maj:ts i före-

varande ämne gjorda framställning och sålunda höjt anslaget till arfvoden och resekostnadsersättning åt folkskoleinspektörer med 17,250 kronor eller från dess nuvarande belopp, 95,000 kronor, till 112,250 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 93;

Nej — 46.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 235, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 110 ja och 108 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 203 ja och 154 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 49, punkten 4, förslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i enlighet med Första Kammarens beslut och utskottets hemställan, vill, att herr J. G. Petterssons angående anslag till främjande af centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet afgifna motion icke må af Riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, bifallit motionen och sålunda på extra stat för år 1905 till främjande af centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet anslagit ett belopp af 4,000 kronor att af förbundet användas under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligen föreskrifva.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 98;

Nej — 40.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 236, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 81 ja och 140 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 179 ja och 180 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Herr statsrådet *von Friesen* aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående flyttning af det s. k. Zetterströmska biblioteket å Frösön till Östersund m. m.

Föredrogs ånyo Kungl. Maj:ts den 28 nästlidne mars bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående bestämmande af sträckningen af viss del af sjögränsen mellan Sverige och Norge.

Kungl. proposition ang. sjögränsen mellan Sverige och Norge.

Herr Trygger: Innan utskottet tager under ompröfning Kungl. Maj:ts proposition angående bestämmande af sträckningen af viss del af sjögränsen mellan Sverige och Norge, skulle jag vilja yttra några ord, som torde få medfölja propositionen till utskottet.

För min del kan jag icke finna, att man bör hafva något emot att i föreliggande fall, då det blott gäller detaljer i fråga om riksgränsens dragning och då icke blott Konungens, utan äfven Riksdagens och Stortingets bifall för ett beslut erfordras, statsmakterna på det sätt bifalla en reglering af hvad mellan de förenade rikena är tvistigt, att de hänskjuta frågan till en skiljedomstol. Förnekas kan dock icke, att i en fråga som denna, där man ju å bägge sidor endast eftersträfvat att finna hvad som är historiskt och juridiskt rätt, det hade varit önskvärdt, om det afgörande beslutet kunnat omedelbart af Konungen och representantförsamlingarne fattas. Emellertid, skall nu en fråga som denna hänskjutas till skiljedomstol, synes det åtminstone mig högst betänkligt, att uppdraget att utse den femte skiljemannen, i händelse de tvänne öfrige från hvardera sidan icke blifva ense om valet, är lämnadt åt ett främmande statsöfverhufvud, en främmande suverän och, då enligt folkrättsliga begrepp suveränen representerar staten, sålunda i själfva verket åt en främmande stat. Jag erkänner visserligen, att i detta speciella fall man icke kan säga, att någon större fara i fråga om själfva domslutets innehåll föreligger genom ett dylikt hänskjutande, men det är dock ett prejudikat man skapar, och otvifvelaktigt är, att när en främmande stat eller dess suverän har rätt att utse en skiljedomare i tvist mellan Sverige och Norge, samma stat också kan

Kungl. proposition ang. sjögränsen mellan Sverige och Norge.
(Forts.)

tillerkänna sig befogenhet att öfvervaka, att skiljedomen blir verkställd, och följaktligen däri kan finna en anledning att inblanda sig i de förenade rikenas inbördes angelägenheter. Nu svarar man kanske härpå, att, enligt öfverenskommelsen, parterna måste nöja sig med det beslut skiljedomstolen fattar, och att sålunda man icke kan tänka sig möjligheten af att verkställigheten icke skulle blifva i öfverensstämmelse med beslutet. Härpå svarar jag, att enligt aftalet är man bunden att icke på materiella skäl angripa afgörandet, men ingen af kontrahenterna kan anses hafva fränsagt sig befogenhet att angripa skiljedomen af formella skäl. Den fara jag påpekat, att, i händelse en främmande stat haft del i skiljedomstolens tillsättning, denna stat kan inblanda sig i frågan om skiljedomens verkställande, den faran föreligger alltså otvifvelaktigt. Föredraganden har anfört några skäl, hvarför han i detta fall kunnat tillråda ett beslut sådant som det föresvarande. Det första är, att ifrågavarande tvist icke vore af beskaffenhet att på något sätt beröra Sveriges och Norges inbördes statsrättsliga förhållande. Äfven om jag skulle erkänna detta och taga uttrycket »statsrättsligt förhållande» i så inskränkt mening, måste man väl dock erkänna, att frågan berör det, som är grunden för alla statsrättsliga förhållanden mellan Sverige och Norge; här gäller det, hvad som är Sverige och hvad som är Norge. Att hänskjuta denna fråga till främmande myndigheter, att låta dem på något sätt få befogenhet att därvid ingripa, torde väl icke vara lämpligt.

De bägge öfriga skälen, till hvilka jag nu öfvergår, kunna visserligen åberopas till stöd för frågans hänskjutande till skiljedomstol, men utan tvifvel icke en skiljedomstol, så sammansatt som här är fråga om. Man säger, att här gäller det blott ett territorium af jämförelsevis ringa betydelse. Detta må nu, som sagdt, vara ett skäl för tvistens afgörande genom skiljedomstol. men att hänskjuta den till en skiljedomstol, där utlandet tillsätter femte skiljemannen, är lika betänkligt, som om tvisten gällde ett mycket stort territorium, ty hvad som i detta afseende har betydelse är precedensfallet, principfrågan, icke den speciella tvistefrågan.

Slutligen har man åberopat det förhållandet, att ett likartadt förfarande blifvit användt i tvist emellan Österrike och Ungern. Men för det första binder detta oss icke på något sätt. Har man där gjort någonting som icke är riktigt, så får det stå för deras räkning, som så handlat, och de få bära ansvaret därför. Skulle jag emellertid tillerkänna detta prejudikat någon betydelse, kan jag dock icke stöda mer på prejudikatet, än prejudikatet själf berättigar. Det visar, att sådana frågor kunna hänskjutas till skiljedomstol — det erkänner jag också — men det visar ingalunda, att sådana frågor kunna hänskjutas till en skiljedomstol, där en främmande suverän skall tillsätta den femte skiljemannen. Det

var icke den schweitziska förbunds-presidenten — som motsvarar *Kungl. proposition ang. sjögränsen mellan Sverige och Norge.* en suverän — utan det var den schweitziska förbundsdomstolens president, som af de båda andra utsågs till tredje skiljeman.

Slutligen har föredraganden, troligen med tanke på att de föregående skälen icke skulle vara tillräckliga, åberopat ännu ett skäl, nämligen det, att det icke vore sannolikt, att de fyra icke skulle enas om valet, och att den situation, man fruktade, således troligen icke skulle komma att i verkligheten inträffa. Häremot vill jag invända, att det är alldeles likgiltigt, om i detta fall en främmande suverän utser den femte skiljemannen eller icke, det är tillräckligt att öfverenskommelse gjorts med det innehållet. Men för min del får jag säga, att det vittnar om en alldeles märkvärdig optimism från föredragandens sida, då han utgår från osannolikheten af att de — trots det att aftalet eventuellt öfverläter utseendet af den femte åt en främmande suverän — två skiljemännen å ömse håll icke skulle vilja enas om den femte skiljemannen. För min del har jag en alldeles motsatt uppfattning och utgår, såsom jag tror de flesta göra, från att det är mycket sannolikt, att en sådan situation kommer att inträffa, om den femte får väljas af ett främmande statsöfverhufvud.

Men för att nu lämna dessa saker och litet närmare granska öfverenskommelsen, måste man naturligtvis gilla de svenska statsrådets förfarande att kräva, att skiljedomstolen icke skulle vara begränsad af de svenska kommissariernas yrkanden, utan då det ju ifrågasatts, att de icke skulle gått tillräckligt långt i värnande af Sveriges intressen, Sveriges representanter inför skiljedomstolen skulle vara berättigade att framställa yrkanden, som ginge längre än hvad kommissarierna fordrat. Det är intet annat än godt att säga om denna åtgärd från de svenska statsrådets sida, men jag fruktar, att de samtidigt gjort sig skyldiga till en oförsiktighet. Ty numera står det öppet för båda parterna att gå huru långt som helst i sina yrkanden; det finnes ingen begränsning. Men när frågor hänskjutas till skiljedomstol, och särskildt frågor om gränsen mellan två länder, är det otvifvelaktigt af stor vikt, att parterna bestämma sina längst gående yrkanden, så att skiljedomstolen icke har alldeles fria händer. Annars kan det hända, att skiljedomstolen träffar afgörande angående områden, som man alls icke varit betänkt på att underkasta skiljedomstolens pröfning. Jag vågar därför ifrågasätta, om icke klokheden bjuder att verkligen göra någon begränsning, visserligen icke den att kommissariernas yrkanden skulle vara afgörande, men någon gräns för parternas yrkanden måste finnas.

För min del får jag slutligen hemställa, att utskottet måtte taga de af mig angifna synpunkter under ompröfning och tillerkänna dem det värde de må anses förtjäna, och jag hoppas, att utskottets utlåtande måtte bära vittne om, att man från Sveriges sida är beredd att på allt sätt tillmötesgå de norska fordringarna,

Kungl. proposition ang. sjögränsen mellan Sverige och Norge.

(Forts.)

där de hålla sig inom rimlighetens gränser, men att man å andra sidan håller orubbligt fast vid unionens, såvidt jag förstår, mest fundamentala sats, att utlandet skall hållas fjärran från Sveriges och Norges mellanvaranden.

Efter härmed slutad öfverläggning hänvisades den kungl. propositionen till statsutskottet; och skulle till utskottet jämväl öfverlämnas det i anledning af densamma nu afgifna yttrandet.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge; samt

2:o angående stämpelafgiften för friherre Thuru Gustaf Elof Gyllenkroks fång af fideikommisssegendomen Svenstorp.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts under dagen aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o angående ett af hofmarskalken friherre R. von Kræmer den 17 maj 1901 till förmån för svenska staten upprättadt testamente;

2:o angående försäljning af en till förra militiebostället Litzäng n:o 1 i Östergötlands län hörande utäga;

3:o angående försäljning af viss del af kronolägenheten Kungsängen å Västerås stads område;

4:o angående försäljning af vissa delar af förra majorsbostället 1 mantal Söre n:o 5 i Lits socken af Jämtlands län;

5:o angående försäljning af den under förra militiebostället 2 mantal Tillingeby n:is 1 och 2 i Kalmar län lydande lägenheten Djupsjöryd n:o 1;

6:o angående försäljning af indragna kronofogdebostället Flämlestad n:o 1 i Östergötlands län;

7:o angående försäljning af åtskilliga lägenheter under förra militiebostället Tollarp n:is 5 och 8 om $\frac{1}{2}$ mantal i Kristianstads län;

8:o angående upplåtande af odlingslägenheter å kronoparker i Västerbottens och Norrbottens län; samt

9:o angående flyttning af det s. k. Zetterströmska biblioteket å Frösön till Östersund m. m.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3,25 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Rättelse

i Första Kammarens Protokoll N:o 31.

Fjärde stycket å sid. 14 (rad. 25—35 uppifrån) skall hafva följande lydelse:

Vi befinna oss, beträffande tuberkulosdödlighetsprocenten, här i Sverige i en synnerligen ogynnsam ställning, jämförd till exempel med Danmark, Tyskland och England naturligtvis, där denna siffra är lägre än i andra länder, under det att siffran åtminstone i de svenska städerna ej nedgått. I dessa dogo nämligen 2,48 per mille i lungtuberkulos åren 1891—1895, åren 1896—1900 2,31 samt år 1901 2,38 och i samtliga tuberkulösa sjukdomar åren 1891—1895 3,8, åren 1896—1900 3,5 samt år 1901 3,3, under det att i Köpenhamn dogo åren 1895—1899 2,6 per mille i samtliga tuberkulösa sjukdomar och i lungtuberkulos 1,8; i de danska provinsstäderna i samtliga tuberkulösa sjukdomar 2,1 och i lungtuberkulos 1,6.
